

הלכות הדף היומי

מסכת חולין

תוכן עניינים

- א. הוציא עובר את ידו בין סימן לסימן מהו מי מצטרף סימן ראשון לסימן שני לטהרה מידי נבלה או לא1
- ב. באכילה אסורה.....2
- ג. הרוצה לאכול מבהמה קודם שתצא נפשה חותך כזית בשר מבית השחיטה ומולחו יפה ומדיחו יפה יפה וממתין לה עד שתצא נפשה ואוכלו אחד עובד כוכבים ואחד ישראל מותרין בו.....3
- ד. השוחט בהמה חיה ועוף ולא יצא מהן דם כשרים5
- ה. ידים שניות הן ואין שני עושה שלישי בחולין.....6
- ו. מנין לדם קדשים שאינו מכשיר שנאמר על הארץ תשפכנו כמים דם שנשפך כמים מכשיר שאינו נשפך כמים אינו מכשיר.....8
- ז. בקדשים כי לא יצא מהם דם לא מתכשרי ליתכשרי בחיבת הקדש דקיי"ל חיבת הקדש מכשרתן.....8
- ח. כל הטעון ביאת מים מדברי סופרים מטמא את הקדש ופוסל את התרומה10
- ט. וחכמים אוסרים במעשר.....11
- י. הכנים ידיו לבית המנוגע ... ידיו שניות.....12
- יא. האוכל אוכל ראשון ראשון שני שלישי שלישי ... בחולין שנעשו על טהרת תרומה על טהרת תרומה אין על טהרת הקדש לא12

דף לג.

א. הוציא עובר את ידו בין סימן לסימן מהו מי מצטרף סימן ראשון לסימן שני לטהרה מידי נבלה או לא

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | ובטל' 0548027748
להצטרפות להלכות הדף היומי להלכה למעשה
<https://chat.whatsapp.com/DLl17K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדרף היומי

מסכת חולין

בהמה המקשה¹ לילד והוציא העובר את ידו וחתכה ואח"כ שחט את אמו האבר שנחתך נבילה ושאר בשר העובר טהור, שחט את אמו ואחר כך חתכה האבר כטריפה שנשחטה ושאר בשר העובר מנע טריפה שחוטתה שהיא מטמאה את הקודש אבל לא את התרומה, הוציא העובר את ידו בין שחיטת סימן לשחיטת סימן וחתכו מצטרף שחיטת סימן לסימן לטהר האבר מידי נבילה.

ג. באכילה אסורה

שחט הוושט², וקודם ששחט רובו ניקב נגד מקום ששחט כבר, או נפגם קצת³ במקום ששחט, באופן שאם לא שחט ונפגם כך היה נקב משהו, טריפה.

אבל אם שחט סימן אחד⁴ או רובו, שוב אין טריפות באותו סימן, אפילו בבהמה ועדיין לא שחט הסימן השני. אולם אין להקל בזה כי אם במקום הפסד מרובה⁵, ובעל נפש יחוש להחמיר לעצמו.

¹ רמב"ם הלכות שאר אבות הטומאה פרק ב הלכה ט

² שו"ע ונו"כ יו"ד כו א ב ושמ"ח שם

³ כן הוא פשוט, דהא מקור דין ניקב הוושט נגד מקום ששחט טריפה, למדוהו הפוסקים מדאמרינן (ח' ע"א) ליבן סכין ושחט בה שחיטתו כשרה, שהידודה קודם לליבונה, ופריך, והאיכא צדדין, פירוש, שהסכין שורף צדדי השחיטה שנשחט כבר. אלמא דאפילו נשחט כבר יש בו טריפות. ואם כן, שמע מינה דאפילו לא ניקב נקב חדש, רק שנפגם במקום שפתוח על ידי השחיטה, טריפה הוה. ומיהו אם לא נפגם כל כך, שאם לא נשחט לא היה כאן כדי טריפות, אף על פי שעתה נתוסף על הנקב שעשאו השחיטה, לא מסתבר להטריף. תב"ש שם א

⁴ כן כתב הים של שלמה פרק ב' דחולין סימן (י"ט) [י"ז] מסברא, והסכימו עמו הדרישה (אות א') וט"ז (ס"ק א') ושי"ך (ס"ק א') ופרי חדש (ס"ק א').

⁵ לחשוש לדעת הב"ח (ד"ה ניקב הוושט) שכתב דלמעשה צריך עיון. דתלוי בפלוגתא דרבוותא שהביא הטור, דיש מכשירין בניקבה הריאה אחר שחיטת הקנה. וברישא קא משמע לן הטור דניקב הוושט קודם שחיטת רובו לכולי עלמא טריפה, דאפילו למאן דאמר אין טריפות לחצי חיות מודה הכא דאכתי כולי חיותא ביה. ואחר כך בסיפא קא משמע לן הטור, דבניקבה הריאה בין סימן לסימן איכא פלוגתא, ויש לומר דהוא הדין בניקב הסימן גופיה, רק דעיקרא דפלוגתא דגמרא ופוסקים נקט הטור. ומדברי הרא"ש (פ"ב סי' י"א) יש הוכחה להחמיר, דכתב דליתא לדריש לקיש במאי דקאמר שחט הקנה ואחר כך ניקבה הריאה כשירה, משום דקשיא דברי ריש לקיש אהרדי, ודילמא הא דאחריתא דמשני כאן ששחט במקום חתך. אלמא, מספקא ליה להרא"ש דילמא הלכתא כסברא דהאי שינוייה דיש שחיטה בקנה שנפסק רובו דלאו כמונח בדיקולא דמי, ומינה הוא הדין נשחט ואחר כך נפסק יש בו טריפות, אי ס"ל דיש טריפות לחצי חיות. ואף על גב דרבי יוחנן משמע דלא ס"ל כהאי שינוייה, מדדחי מתניתין (מ"ב.) מהלכתא, י"ל כמ"ש לעיל, משום דס"ל דאין שחיטה לחצי חיות. אבל איפכא, שחט ואחר כך נטרף, מודה דלאו כמונח דמי. אחר זה מצאתי בספר המלחמות (ו'. ד"ה ועוד), שנראה מפלפולא דשם שנחלקו בזה הראב"ד והרמב"ד ז"ל. דלהראב"ד יש להסתפק דלמא הא דמשני ריש

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | וובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדרף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLl17K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדף היומי

מסכת חולין

ואין להקל בזה כי אם כשניקב הוושט או נפסק רוב הגרגרת במקום שחיטה, דכל מקום שחיטה כשחוט דמיא, כמנה בדיקולא, אבל אירע בו טריפות שלא במקום שחיטה כגון בתורבין וכדומה, יש לאסור. בין סימן לסימן.

חיי הקנה והוושט תלויין זה בזה, הילכך בבהמה שצריכה ב' סימנים, אם שחט את הקנה ונקבה הריאה קודם ששחט את הוושט, או ששחט את הוושט ונקבו בני מעים קודם ששחט הקנה טריפה, אף על פי שחיי הריאה תלויין בקנה וחיי המעים תלויין בוושט והרי הם היו נשחטים קודם שנטרפו, מ"מ כל זמן שלא נשחט הסימן השני גם הסימן הנשחט עוד חצי חיותו בו ויש טריפות לחצי חיות.⁶

ג. הרוצה לאכול מבהמה קודם שתצא נפשה חותך כזית בשר מבית השחיטה ומולחו יפה ומדיחו יפה יפה וממתין לה עד שתצא נפשה ואוכלו אחד עובד כוכבים ואחד ישראל מותרין בו

מותר⁷ לחתוך⁸ בשר מבית השחיטה בעוד הנשחט מפרכס, ומדיחו יפה יפה, ומולחו יפה יפה, יותר מבשר אחר, מפני שהדם בלוע בתוכו ביותר, וחוזר ומדיחו, ואכלו בין מבושל בין צלי לאחר שתמות הבהמה.

לקיש כאן ששחט בו, הוא דאחריתא, ורבי זירא נמי הכי ס"ל וכן הלכה, דלאו כמנח דמי. וא"כ, ה"ה אי שחט להסימן ואח"כ נטרף, יש בו טריפות. ולהרמב"ן, מכח קושיא דלמה נד רבי יוחנן מתירו צא דריש לקיש ודחי למתניתין מהלכתא, ס"ל דיש לחלק, דסימן שנטרף או נשחט כמאן דמנח דמי איהו גופיה, אבל הריאה אחר שחיטת הקנה אכתי יש בו חצי חיות, דאע"ג דתלי בקנה, ינקי מהדדי, עיין שם. ולכן יש להחמיר בו דמידי דאורייתא היא, ועכ"פ שלא במקום הפסד מרובה. אבל במקום הפסד מרובה, לא מלאני לבי להחמיר נגד כל גדולי האחרונים, בשגם פוסקים רבים וכן שלימים ס"ל דאפילו ניקבה הריאה אחר שחיטת הקנה, או בני מעיים אחר שחיטת הוושט, כשר, וכ"ש בהא. תבו"ש שם ב

⁶ , ולא אמרינן דהריאה כמנח בדיקולא דמיא, דמ"מ אית ביה חצי חיות מן הוושט דינקי מהדדי, ויש טריפות לחצי חיות.

⁷ בהערות על שמלה חדשה במהדורה חדשה כתב לומר שזה אינו לכתחילה בבריא, רק כשהוא צריך לו לצורך רפואה. אולם אינו נראה כלל דלשון כל הראשונים והאחרונים להתיר לכתחילה ממש והחידוש הוא דאע"ג שבלא"ה צריך לחכות לה שתמות ואינו יכול לאכול בעודה מפרכסת וצריך למליחה יתירה ואם כן למה ליה ליקח ממנה בעודה מפרכסת ולזה אמרו בגמ' שרוצה לעשות כן משום דמעלי

⁸ שו"ע ונו"כ כז א שמ"ח שם

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLl17K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדף היומי

מסכת חולין

אולם אסור⁹ לאכול מן בעל חי¹⁰ הטעון שחיטה אחר שחיטה כל זמן שהיא מפרכסת, והאוכל ממנה¹¹ קודם שתצא נפשה י"א שעובר בלא תעשה, והרי הוא בכלל (ויקרא יט פסוק כו) לא תאכלו על הדם. ואינו לוקה¹². וי"א¹³ שאינו אסור אלא מדרבנן וקרא אסמכתא בעלמא והעיקר כדיעה ראשונה¹⁴.

מותר להתוך בשר מהנשחט בעודו מפרכס וליתן לעכו"ם לאכול, ואין בו משום לפני עור וגו', אף על גב דהעכו"ם מצווה על אבר מן החי, וכיון דלעכו"ם לאו בשחיטה תליא מילתא הוה ליה אבר מן החי עד שימות החי, מכל מקום ליכא מידי דלישראל שרי ולעכו"ם אסור, וכיון דשחיטה זו אהני לישראל להוציא מן האיסור של אבר מן החי, אהני ג"כ לעכו"ם.

ולכן אם נתנבלה בשחיטה, אי נמי ישראל ששחט טמאה, או נכרי בטהורה, אסור להתוך ממנו קודם שתמות וליתן לעכו"ם אפילו אחר שתמות, שהרי אין לשחיטה כלל.

אבל ישראל בטהורה, אפילו בהמת עכו"ם, אפילו נמצאת טריפה, מכל מקום הואיל והועילה שחיטה זו לישראל, הועיל גם לעכו"ם להוציאה מידי אבר מן החי¹⁵.

⁹ רמב"ם שחיטה פ"ב ה"א שו"ע יו"ד סי' כז סעי' א

¹⁰ ואם נפל הבשר לתבשיל אינו בטל אפילו באלף כיון דהוי ליה מתירין כתצא נפשה של הבהמה (דרכי תשובה סי' כז ס"ק ח)

¹¹ וחצי שיעור אסור מן התורה, אף דלא חזי לאיצטרופי למלקות מ"מ אסור מן התורה, והנה אפשר דמשכחת לה שיאכל חצי שיעור ולא יהיה בו איסור, כגון בשעה שאוכל כל שהוא עוד היה הבהמה ובכדי אכילת פרס תמות, א"כ לא חזי לאיצטרופי, אך יש כמה פוסקים דסוברים הפירוש חזי לאיצטרופי בענין אחר. ולכאורה אפשר דמשכחת לה חזי לאיצטרופי מבהמה אחרת כיון דהוי משם אחד, אך אפשר דהווי גופין מחולקין: (מנחת חינוך מצוה רמח אות ג)

¹² כיון דהוי לאו שבכללות (רדב"ז שם) בדלהלן

¹³ רש"י חולין קכ"א ע"א ד"ה השוחט וע"ב ד"ה וממתין ועיין בלח"מ שם וכריתי ופליתי סי' כ"ז בפלית סק"א ותבואות שור סק"א שפירשו דעת רש"י

¹⁴ אם אחד אכל אבר מן החי או בשר מן החי, אם אכל קודם שמתה הבהמה, חוץ מה שעובר על לאו דאבר מן החי ובשר מן החי ולוקין, עובר גם כן על לאו דלא תאכלו על הדם רק דאין לוקין, אבל אם אכל אחר מיתת הבהמה אינו עובר רק על לאו דאבר מן החי או בשר מן החי (מנחת חינוך שם אות ד)

¹⁵ וכן מעשה בכל יום שמוכרין בני מעיים לעכו"ם מבהמה טריפה, אף על גב דיתבאר סעיף ג' דהוה ליה כבשר שנחתך קודם צאת נפשה. ואף על גב דנהיגי נמי למכור אפילו מבהמה שנתנבלה ממש בשחיטת שני הסימנים, לאו כל אחד דינא גמירי, ואינן יודעים לחלק בכך, ובאמת יש ליהרר ולהזהיר על זה. ומה שכתב הרשב"א בתורת הבית ארוך דף ל' (שם) בבהמה כשרה, האי כשרה כוונתו טהורה, כדמוכח התם מסוף לשונו. תבו"ש שם ג

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DL117K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדף היומי

מסכת חולין

בשעת הדחק וצורך גדול מותר¹⁶ להאכיל לעכו"ם אפילו קודם מיתת החי, כיון ששחטה ישראל וטהורה היא, אבל בלא צורך גדול אין להאכילו כי אם אחר מיתת החי, כיון דקודם זה על כל פנים אסורה לישראל משום לא תאכלו על הדם, וליכא למימר אז ליכא מידי וכו'.

מותר להאכיל ריאה ובני מעיים לעכו"ם, אפילו למאן דאמר דכשנשחטו הסימנים הוה להו כאילו ניטלו הריאה ובני מעיים קודם מיתה, מכל מקום ליכא מידי דלישראל שרי ולנכרי אסור.

ולכן אם נתנבלה בשחיטת הסימנים, או ישראל ששחט טמאה, או נכרי בטהורה, יש לאסור ליתן הריאה ובני מעיים לנכרי, אפילו אחר שמתה.

ואם שחט הקנה לבד ומתה אחר כך, יש לאסור ליתן הריאה לנכרי. ואם הוושט לבד לא יתן הבני מעיים. וכל שכן הסימנים גופייהו אין ליתן בכי האי גוונא לעכו"ם.

ואם נעשה הבהמה נבילה מחיים, כגון נשברה מפרקת ורוב בשר עמה, וכדומה, מותר ליתן לעכו"ם בין ריאה בין בני מעיים, או בשר שנחתך בעודה מפרקת, דבבת אחת מת הכל.

הא דנתבאר בסעיף שלפני זה דנשברה מפרקת ורוב בשר עמה נבילה, דוקא שנפסק גם כן החוט השדרה שבתוך המפרקת, אבל כשהחוט קיים, כשירה.

ד. השוחט בהמה חיה ועוף ולא יצא מהן דם כשרים

¹⁶ לשון הטור התך מבהמה לאחר שנשחטה כו' אסור לאכלה בעודנה חיה. אבל לאחר שמתה מותר לאכלה ולהאכילה לעכו"ם וכו', עכ"ל. לכאורה לשון זה מסכים למה שכתב הלבוש (סעיף א'), דלאחר שמתה מותר להאכילה לעכו"ם, משמע להדיא מדבריו דקודם שמתה אסור להאכיל לנכרי. אבל באמת לא נהירא הכי, רק כמ"ש הפוסקים בלשונם, דכיון דהאי שחיטה אהני לישראל להוציאו מידי אבר מן החי, אהני נמי לנכרי דלית ביה משום אבר מן החי, ולדידיה ליכא איסור לא תאכלו על הדם, ושרי להאכילו אפילו קודם שתצא נפשה. ודוקא ישראל בטמאה ונכרי בטהורה א"נ, נתנבלה בידו, דלא אהני האי שחיטה לישראל כלל, ולא שחיטה הוא, הוא דאסור לנכרי קודם שתצא נפשה, אבל בכה"ג לא. ומלשון הטור אין ראייה, דהא דהתנה שיהיה אחר שמתה, משום דכתב דמותר לישראל לאכלה. ומה שסיים ולהאכילה לנכרי, אגב גררא דמותר לאכלה סמך לה אמה שכתב אחר שמתה, אבל באמת אפילו קודם שמתה שרי להאכילה. תב"ש שם ד

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | וובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DL117K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדף היומי

מסכת חולין

השוחט ולא יצא¹⁷ דם אין חוששים שמא מתים היו¹⁸, ומותרים¹⁹, וכן אין הדם הבלוע באברים אוסר את הנשחט²⁰, דדם שלא פירש אינו אוסר, ואפילו השוחט היה ועוף ולא התך הורידין ולא יצא מהם דם²¹, מותרין למרות שאינו יכול לקיים²² מצות כיסוי הדם²³.

ה. ידיים שניות הן ואין שני עושה שלישי בחולין

כבר התבאר במסכת חגיגה דף כד: ובסוטה דף כט: שכלל הוא בטומאה הנוגע באב²⁴ נעשה ראשון. והנוגע בראשון נעשה שני. והנוגע בשני נעשה

¹⁷ שו"ע ונו"כ כח כב

¹⁸ בשו"ע הזכיר היה ועוף, ובש"ך ל דייק מדנקט בגמ' בהמה משמע דלאו מכסוי מיירי וכ"כ הרמב"ם פ"ד מה"ש דין י"ג בדיני מסוכנת השוחט בהמה היה ועוף ולא יצא מהן דם הרי אלו מותרין ואין אומרים שמא מתים היו עכ"ל וכן פירש בספר תורת חיים ובמשמרת הבית דף כ' פירש הרשב"א דאתא לאשמועינן דאע"ג דלא יצא מהן דם מותרין דדם האיברים שלא פירש מותר כו' וע"ל ס"ס כ"ב:

¹⁹ ועי' פרי תואר ס"ק כ"ט שכ' דדוקא כשהיתה בריאה אבל אם היתה מסוכנת איכא לספוקי ולאסור אעפ"י שמפרכסה כדינה די"ל דלא התירו הפירכוס אלא בסתם שיצא ממנה דם ועכ"פ כל הרוצה להחמיר על עצמו בדבר זה ה"ז משובח מידי דהוי אמסוכנת שפירכסה שהחסידיים הראשונים לא היו אוכלים ממנה אעפ"י שמוותרת עכ"ד והנה לכאורה לא הבינותי מה זה הוסיף במה שלא יצא ממנה דם דהא במפרכסת אפי' יצא דם מבואר לעיל סוף סי' י"ז דהחמיר לעצמו ה"ז משובח ואולי ס"ל דאפי' בנווני שא"צ להחמיר במפרכסת כגון שעמדה מאל"י והלכה כדינא דאפי' ידעינן שחולה היא דליכא אפי' מדת חסידות לחוש לה אבל כשלא יצא דם הו"ל ריעותא ומסתבר לחוש בהיא מסוכנת ויש להחמיר ועי' מנח"י סעי' כ"ג שהבין מדברי הפרי תואר הנ"ל דאפי' בבריאה שאינה מסוכנת אם לא יצא ממנה דם לאח"ש הרוצה להחמיר על עצמו בזה ה"ז משובח עי"ש אבל משמח דבריו של הפ"ת משמע לפענ"ד דקאי אמסוכנת כמבואר להמעין בדבריו וצ"ע ועי' עוד במנח"י שם בביאורים ס"ק קל"ד שכ' דהא ודאי גם הפר"ת שהחמיר בזה כנ"ל זה דוקא בחתך גם הוורידין ואעפ"כ לא יצא אז יש מקום לבעל נפש לחוש להחמיר אבל כשלא התך הוורידין אין מקום להחמיר כלל עי"ש. דרכ"ת שם קסו

²⁰ אפשר דהכי קאמר דהוה אמינא דפי' ממקום למקום קמ"ל דלא הוה פי' ממקום למקום. שפ"ד שם

²¹ בכרתי כט פי' היינו שלא התך וורידין, ואילו תתכן יצא דם דהם מבוא לדמים, והוה אמינא דחוב עליו להתך וורידין כדי שיוזב דם ויקויים מצות כיסוי. קא משמע לן דאין צריך. ומקורו בהרשב"א בחידושו [לג, א ד"ה השוחט] פירש דאתא לאשמועינן דאע"ג דבני כיסוי ניהו לא מיפסלי כי לא יצא מהם דם.

²² ועי' במנח"י בביאורים ס"ק קל"ד שכ' דמנהג השוחטים דכשאין יוצא דם לוקח נוצה ומקנה אותה בכותלי ביה"ש ומשליך אותה הנוצה בעפר ומכסה אותה והוא מנהג טוב וא"ל דיש חשש מחמת דהנוצה הוי חציצה בין הדם לעפר דבשא"א בלא"ה שאני עי"ש.

²³ ושלושת הפירושים בש"ך ופר"ח ולכאורה כולו צריכי דבמשנה תנן השוחט היה ועוף ובהמה ולא אמר סתמא השוחט ולא יצא דם.

²⁴ המת וכלי שנממא בו, הן אבי אבות הטומאה. שרץ, נבילה, שכבת זרע, מי חטאת, חטאת, שעיר המשתלח, זב, זבה, נדה, יולדת, מצורע, ומעיינותיהן ומשכבן ומושבן ומרכבן של החמשה האחרונים, נבילת עוף טהור, כל אלו הן י"ב אבות הטומאה. וכ"כ אדם הנממא במת או בכלי שנגע במת, או כלי שנגע באדם כזה או בכלי

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | וובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLl17K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדרף היומי

מסכת חולין

שלישי. והנוגע בשלישי נעשה רביעי. וכל אלו הנוגעים זה בזה נקראין ולד הטומאה. אמנם בחולין אין שני עושה שלישי. ולכן שני נקרא פסול. וכמו בן שלישי שבתרומה נקרא פסול מדאינו עושה רביעי. וכמו בן רביעי שבקודש נקרא פסול מדאינו עושה חמישי²⁵.

לפיכך הראשון²⁶ והשני שבתרומה, טמאים ומטמאים, השלישי פסול ולא מטמא, ואין שלישי עושה רביעי בתרומה, מניין לאוכל שלישי שהוא פוסל בתרומה, שנאמר (ויקרא כב פסוק ז) וּבֹא הַשֶּׁמֶשׁ וְפָתַח שִׁטְהַר הַרְקִיעַ מִן הָאֹר וְאַחַר יֵאָכֵל מִן הַקֶּדָשִׁים, נאמר כאן שטמא²⁷ שטבל ביום טהרתו, אינו אוכל בתרומה עד שיעריב שמשן ויצאו שלשה כוכבים בינוניים אחר שקיעת החמה והיה הנקרא "טבול יום". נמצא²⁸ טבול יום אסור בתרומה עד שיעריב שמשו, ואם נגע בה פסלה כמו שיבואר להלן, וטבול יום כשני לטומאה הוא, הא למדת שהשני עושה שלישי בתרומה.

ועוד התבאר במסכת הגינה שם שהידים שניות²⁹ מדברי סופרים לעולם, שאין טומאתן אלא מדבריהם, שחכמים גזרו עליהם להיות דינם כשני לטומאה, לטמא את הקודש ולפסול את התרומה במגעם, ויש שנקראו "ידיים מסואבות", והיינו סתם ידיים קודם נטילתן, וכשגזרו טומאה עליהן גזרו שיהיו כשני לטומאה, אפילו הכנים ידיו לבית המנוגע או שנגע בידיו באדם שטמא בגדים עד שלא פירש ממטמאיו הרי ידיו שניות. ופוסל את התרומה להיפסל היא עצמה, אבל אינה פוסלת תרומה אחרת לעשותה רביעי, ואין שני עושה שלישי בחולין.

שנטמא במת, שהמת או הכלי שנטמא במת הן אבי אבות הטומאה, ונעשו האדם או הכלי שנגעו בהם עי"ז אב הטומאה.

²⁵ תפארת ישראל יבקש דעת

²⁶ רמב"ם הלכות שאר אבות הטומאה פרק יא הלכה ג

²⁷ רמב"ם הלכות מעשר שני ונטע רבעי פרק ג הלכה ד

²⁸ רמב"ם שאר אבות הטומאה שם

²⁹ רמב"ם שם פרק ח הלכה ב ח

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדרף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DL117K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדף היומי

מסכת חולין

ו. מנין לדם קדשים שאינו מכשיר שנאמר על הארץ תשפכנו כמים דם שנשפך כמים מכשיר שאינו נשפך כמים אינו מכשיר

כבר התבאר בפסחים דף טז. ודף כ. שמשקה בית מטבחים שבעזרה והוא דם הקדשים והמים שמשותמשיין בהן שם טהורין לעולם³⁰ ואינו מכשירין לקבל טומאה, ודבר זה הלכה מפי הקבלה, וסמכוהו חכמים על המקרא שנאמר בדם על הארץ תשפכנו כמים, דם שנשפך כמים הוא הנחשב כמים, אבל דם קדשים שאינו נשפך כמים אינו מכשיר³¹, לפיכך כל דמי הזבחים אינו מכשיר, והואיל ודם הקדשים אינו מכשיר קדשים שנשחטו בעזרה לא הוכשרו בדם שחיטה, ואין לבשר הקדשים הכשר אלא במשקין שיפלו על הבשר חוץ במשקה בית המטבחים.

ז. בקדשים כי לא יצא מהם דם לא מתכשרי ליתכשרי בחיבת הקדש דקיי"ל חיבת הקדש מכשרתו

כבר התבאר בפסחים שם ובמסכת מנחות דף קב. שקדשי מזבח לאחר שנתקדשו בכלי שרת מקבלים טומאה גם אם לא נרטבו באחד משבעה משקים וגם אם אינם ראויים לאכילת אדם, משום "חיבת הקודש". כלומר שתאוות האדם לקודש משהו הדבר שמקדיש אף על פי שלא הוכשר במים כאילו הוכשר³² ומשום השיבות הקודש. שנאמר (ויקרא ז פסוק יט) וְהִקְדִּישׁ אֶשֶׁר יִנַּע בְּכָל טָמְאָה לֹא יֵאָכֵל³³, לרבות עצים ולבונה, שמקבלים טומאה אף על פי שאינם אוכל ואם נטמאו ישרפו, ונפסלו מלהקריבם על גבי המזבח.

³⁰ רמב"ם הלכות טומאת אוכלין פרק י הלכה טז ופסק כרב פפא דף יז: שאפילו למאן דאמר טומאת משקין דאורייתא משקין בית מטבחים הלכתא גמירי לה. לחם משנה הלכות פסולי המוקדשין פרק א הלכה לו, מעשה רוקח טומאת אוכלין שם, ערוך השולחן העתיד הלכות טומאת אוכלין סימן קעה סעיף טז

³¹ רמב"ם הלכות פסולי המוקדשין פרק א הלכה לו ואבן האזל שם.

³² ר"ח שם בסוגיא

³³ יש סוברים שחיבת הקודש מן התורה, ויש סוברים שאינה אלא מדרבנן, ומעלה היא שעשו חכמים בקדשים וכדלהלן.

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | וובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DL117K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדף היומי

מסכת חולין

וכבר התבאר במסכת חגיגה דף כ: שבקדשים חיבת³⁴ הקדש מכשרתן³⁵, ואסור למי שידין טמאות לאכול קדש שלא הוכשר, ואפילו לא נגע בו אלא בכלי שתחב לתוכו או שתחב לו חבירו לתוך פיו הרי זה אסור. ואצ"ל שאם נגעה טומאה באוכלין של קדש שלא הוכשרו שנטמאו. מפני שחיבת הקדש מכשרתן.

במה דברים אמורים³⁶ לפסול האוכל עצמו ולאסרו באכילה, אבל למנות בו ראשון ושני ה"ז ספק, כיון שטומאת הידים דרבנן³⁷, כיצד נגע אוכל שנטמא בלא הכשר באוכל שני שהוכשר, הרי זה השני ספק מפני שהראשון לא הוכשר.

דף לג:

³⁴ רמב"ם שם פרק יב הלכה יג

³⁵ וילפינן לה בחולין [ל"ו ב] מקרא דוהבשר לרבות עצים, ולבונה אטו בני אכילה נינהו, אלא דחיבת הקדש מכשרא ומשוי להו אוכל הכא נמי חיבת הקדש מכשרתן. ובפסחים [ל"ה א] קרי לה מעלה, ומשמע דהוא מדרבנן וקרא אסמכתא בעלמא, אבל התוס' שם [י"ט. ד"ה אלמא] כתבו דהוי דאורייתא אף שקורא לה מעלה ועיין כס"מ שם שכתב ואפשר דחיבת הקדש מכשרתן דאורייתא היא אי נמי דרבנן אינה מ"א מעלות השבד"א להיות הבשר טמא בדין תורה אבל להתטמא מדבריהן אין הקדש צריך הכשר אלא חיבת הקדש מכשרת הבשר, ואם נגע בה טומאה בין קלה בין חמורה נפסלה אף על פי שלא הוכשר במשקה כ ניות שם שגזרו בקדש ועיין מ"מ שם שהוכיח מדברי רבינו שכתב להדיא בהלכות טומאת אוכלין פרק י הלכה יז "בד"א להיות הבשר טמא בדין תורה אבל להתטמא מדבריהן אין הקדש צריך הכשר אלא חיבת הקדש מכשרת הבשר, ואם נגע בה טומאה בין קלה בין חמורה נפסלה אף על פי שלא הוכשר במשקה", ובראב"ד שם השיג עליו דהוי מן התורה והפק רק אם למנות בו ראשון ושני,

³⁶ שם הלכה יד

³⁷ כסף משנה שיישב בזה מה שיש לתמוה על רבינו שהוא עצמו כתב בציריך של מנחות אלו בפשיטות שמונים בו ראשון ושני ונ"ל שטעמו שם כמ"ש שם דאיתא בפרק המנחות והנסכים דלא מיבעיא אלא מדאורייתא דאילו מדרבנן פשיטא ליה דמונים, מיהו ה"מ כשנטמא הצריך טומאה דאורייתא וכדפירש"י שם דאז חיבת הקדש מכשרתן ואף על פי שלא הוכשר כמי שהוכשר דמי ומדאורייתא מספקא לן אי מונין בו ראשון ושני (וכבר התבאר שבמשנה למלך ושאר אחרונים הוכיחו שודאי אין טומאה דאורייתא שדעת רבינו שחיבת הקדש אינה מן התורה) ומדרבנן פשיטא לן דמונים משום דטומאה דאורייתא היא, אבל בטומאת ידים שהיא דרבנן איכא למימר שלא החמירו בו רבנן למנות בו ראשון ושני אפילו מדרבנן ובפ"ח מיירי כשנטמא הצריך טומאה דאורייתא ולפיכך פסק דמונים בו ראשון ושני מדרבנן מיהא, אבל הכא דמיירי בטומאת ידים שהיא דרבנן כתב שהדבר ספק כמ"ש בד"א לפסול האוכל עצמו וכו' אבל למנות בו וכו' לאו אאין צריך לומר שאם נגעה טומאה וכו' דסמיק ליה קאי אלא ארישא דמילתא שכתב גבי ידים מסואבות חיבת הקדש מכשרתן.

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLl17K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדרף היומי

מסכת חולין

ח. כל הטעון ביאת מים מדברי סופרים מטמא את הקדש ופוסל את התרומה

כבר התבאר במסכת סוטה דף ל. שאחד טבול יום³⁸ מטומאה המורה כגון שטבל מזיבות מטומאת מת וצרעת, ואחד טבול יום מטומאת שרץ וכיוצא בו, כל הטעון הערב שמש, בין אדם בין כלים, בין מדברי תורה בין מדברי סופרים³⁹, הרי הוא כשני לטומאה עד שיעריב שמשו. ואם נגע בתרומה או בקדשים פסלים⁴⁰, אך אינו מטמא חולין וכדלעיל.

ויש שאינם צריכים הערב שמש ואם טבלו אינם מטמאים אך קודם שטבלו דינם כדין טבול יום. ואלו הם:

הבא⁴¹ ראשו ורובו במים שאובין, או שנפלו על ראשו ועל רובו שלשה לוגין מים שאובין, הרי הוא כשני לטומאה מדרבנן⁴² עד שיטבול, ואם נגע באוכלין עשאן שלישי, ואם נגע במשקין טמאים עשאן תחילה לטמא אוכלים ומשקין אחרים, אבל לא לטמא כלים.

טבל, אינו צריך הערב שמש מפני שעיקר טומאה זו מדבריהן, וכן האוכל אוכלין טמאים והשותה משקין טמאין, וטבל אינו צריך הערב שמש, וכן

³⁸ רמב"ם שם פרק י הלכה ב

³⁹ ועל מ"ש רבינו בין מד"ם הוא תמיהא לי מדתנן בפרק י"א דפרה דטעון ביאת מים מד"ם לאחר ביאתו מותר בכולן אלמא דטבול יום של ד"ם מותר אף בתרומה ובקדש מיד ואינו טעון הערב שמש ואפשר לומר דיש בטומאות של דברי סופרים שמעונין הערב שמש ויש שאינם מעונינים וצ"ע. כסף משנה שם. האמת דכל הטעון ביאת מים מדברי סופרים טעון הערב שמש וזלת הנך תלת שמנה רבנו פ"ט מהל' אבות הטומאה ה"א וה' שעיקרן מד"ם הוא דא"צ הערב שמש. מרכבת המשנה שם.

⁴⁰ רמב"ם שם פרק יא הלכה ג ד

⁴¹ רמב"ם שם פרק ט הלכה א

⁴² ומפני מה גזרו טומאה על אדם זה, מפני שהיו טבולי יום טובלין במערות שממיהן רעים ואח"כ היו רוחצין במים שאובים יפים דרך נקיות ופשט המנהג כך עד שהיו רוב העם מדמים שמים שאובים שרוחצין בהן באחרונה הן שמטהרין לא הטבילה שבמי מקוה והיו טובלין בזולזול בלא כוונה, ולפיכך גזרו שכל שבא ראשו ורובו במים שאובים או שנפלו על ראשו ורובו נטמא ונעשה כשני לטומאה, אפילו טהור שאינו טבול יום אם נפלו על ראשו ורובו שלשת לוגין מים שאובין או שבא ראשו ורובו במים שאובין ה"ז כשני לטומאה עד שיטבול. שם ברמב"ם

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדרף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DL117K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדרף היומי

מסכת חולין

כלים שנשמאו במשקין כיון שמטבילין טהרו, ואין צריכין הערב שמש מפני שטומאות אלו עיקרן מדבריהן.

וכן מי שהיו⁴³ ידיו טהורות ונגע באחד מכתבי הקדש נעשו ידיו שניות, ומטמאין את התרומה ואת המשקין.

ט. וחכמים אוסרים במעשר

עוד התבאר שם שכל הכתוב בתורה ובדברי קבלה⁴⁴ מהלכות הטומאות והטהרות אינו אלא לענין מקדש וקדשיו ותרומות ומעשר שני בלבד, שהרי הזהיר את הטמאין מליכנס למקדש או לאכול קודש או תרומה ומעשר בטומאה.

וכשם שהזקוק לטבילה או נטילה, אסור בתרומה, כך אסור הוא במעשר שני, ומשנגע פסל⁴⁵, אך משטבל למרות שצריך הערב שמש לתרומה, מלבד מה שזכרנו לעיל, אינו צריך הערב שמש למעשר שני⁴⁶.

אבל החולין⁴⁷ אין בהן איסור כלל, אלא מותר לאכול חולין טמאין ולשתות משקין טמאים, הרי נאמר בתורה והבשר אשר יגע בכל טמא לא יאכל, מכלל שהחולין מותרין שאינם מדבר אלא בבשר קדשים, א"כ מפני מה נאמר הראשון שבחולין טמא והשני פסול לא שיהיה אסור באכילה אלא למנות ממנו לתרומה ולקדש שאם נגע שני של חולין בתרומה פסלה ועשאה שלישי,

⁴³ רמב"ם שם הלכה ה

⁴⁴ רמב"ם שם פרק מז הלכה ח

⁴⁵ ולא מצאתי לרבינו שיזכיר דינא דכל הטעון ביאת מים מד"ם מה הוא למעשר. ובחולין דף ל"ג ע"ב פליגא רבנן ור' מאיר דלרבנן אסור במעשר ולמקומות שציינ בעין משפט אין שום זכר מזה. וראיתי בפירוש המשניות לרבינו ז"ל בחגיגה פ"ב במשנה דנוטלין לידים שכתב וז"ל וכמו כן חייב לשול ידיו לתרומה ולמעשר בין בפת ובין בפירות ע"כ. ובבבב"ב פ"ב מ"א כתב וז"ל וכן פירות מעשר אינו חייב בנטילת ידים לאכילתן עכ"ל. ועל כרחק דס"ל דאף למסקנא י"ל כתירוץ הא ר"מ הא רבנן דשנינן בחגיגה י"ח ע"ב. אבל לא הכריע כמאן קי"ל. וכפי הנראה כיון דאמרין בדרף י"ט ע"ב דמאן דמתני חמש מעלות כרבנן. ורבינו ז"ל הא השיב בריש פרק י"ג חמש מעלות על כרחק דרבנן ס"ל. וכן פסק שם בה"ב דטבל לחולין לא החזיק למעשר. שהם וישפה שם פרק י הלכה ב

⁴⁶ שאין שלישי במעשר שני כמבואר שם ברמב"ם יא הלכה טו

⁴⁷ רמב"ם שם פרק מז הלכה ח

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדרף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DL117K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדרף היומי

מסכת חולין

וכן אם נגע באוכלין של קדש טימאן ועשאן שלישי כמו שביארנו, וכן האוכל אוכל שני של חולין אם נגע בתרומה פסלה.

י. הכניס ידיו לבית המנוגע ... ידיו שניות

מה שהתבאר לעיל שהידים שניות⁴⁸ מדברי סופרים לעולם, אפילו הכניס ידיו לבית המנוגע או שנגע בידיו באדם שמטמא בגדים עד שלא פירש ממטמאיו הרי ידיו שניות.

יא. האוכל אוכל ראשון ראשון שני שני שלישי שלישי ... בחולין שנעשו על טהרת תרומה על טהרת תרומה אין על טהרת הקדש לא

כבר התבאר במסכת סוטה דף ל: ובהגיגה דף כ. שיש חולין⁴⁹ שנעשו על טהרת תרומה, ויש חולין שנעשו על טהרת הקדש.

ביאור הדברים שהכהן האוכל תרומה ומתיירא שלא יכשל בתרומה טמאה, מנהיג את עצמו שאפילו החולין שאוכל ישמרנה בטהרה כשמירת תרומה, ובוה לא יכשל גם בתרומה עצמה, ולא דווקא כהן שאפילו ישראל שרצונו לאכול בטהרת תרומה שומר החולין שלו כטהרת תרומה, ודין חולין אלו לענייני טומאה וטהרה כתרומה ממש.

ויש שרוצים לאכול בטהרת הקדש ומנהיג את עצמו לשמור החולין שלו כפי טהרת הקדש, וזה נקרא חולין שנעשה על טהרת הקדש.

⁴⁸ רמב"ם שם פרק ה הלכה ב ה

⁴⁹ ערוך השולחן העתיד הלכות שאר אבות הטומאות סימן קמד סעיף א

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדרף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DL117K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדף היומי

מסכת חולין

ושם התבאר שאחת עשרה מעלות עשו חכמים לקדש, וחולין שנעשו על טהרת הקודש נוהגים בהם רק שש מן המעלות⁵⁰. וי"א⁵¹ שהרי הם כחולין⁵², אך החמירו חכמים בשש המעלות שם להחשיבם בקודש. וי"א⁵³ שחולין שנעשו על טהרת הקודש הרי הם בקודש, והקילו חכמים בחמש המעלות האחרונות.

לפיכך חולין⁵⁴ שנעשו על טהרת תרומה, השלישי שבהן פסול כתרומה, ואם נגע בקדש אינו עושהו רביעי ואפילו משקה קדש אינו פוסל, וחולין שנעשו על טהרת הקדש השלישי שבהן טהור כחולין, וי"א⁵⁵ שכקודש הם.

חמור האוכל טומאה⁵⁶, מהמאכל הטמא שאכל. שמאכל טמא שהוא ראשון. עושה למאכל אחר הטהור שני. ומאכל שני עושה שלישי. אבל אדם האוכל טומאה יש בו ד' חילוקים.

א) האוכל⁵⁷ כחצי פרס שהוא כביצה ומחצה, מאכל ראשון או שני⁵⁸. או שתה משקין טמאים רביעית, של חולין. או של תרומה. או של חולין שנעשו על טהרת תרומה. או שאכל כשיעור זה ראשון או שני של קודש. או שנעשה

⁵⁰ דשש הראשונות יש בהם הששות של תורה, כמו חציצה ונקב שאין בה כשפה"ג, ואחוריים ותוך, יש משקה זב וזבה דמטמאין מן התורה וכ"ש נושא מדרס, וכן בגדי אוכלי תרומה שמא ישבה עליהן נדה, ומתיר ומנניב יש חשש חציצה, וכלים הנגמרים משום רוק ע"ה ושמא זב הוא, אבל חמש האחרונות מצירוף כלי ואילך אין בהם הששות של תורה. ערוך השולחן העתיד שם סימן קמו סעיף כד – בה

⁵¹ רמב"ם הלכות שאר אבות הטומאה פרק יב הלכה טז
⁵² וביאור הדברים יראה לי, דהנה זהו וודאי שכל אדם יכול להחמיר על עצמו כרצונו, מיהו שישתנה הדין ע"פ חומרא זו ראו חכמים בתרומה ולא בקדש, והטעם משום דאכילת תרומה היא בכל ערי ישראל ולא לפי כהנים ובני ביתם ועבדיהם אוכלין זה ובוודאי הטומאה מצויה ובקל להכשל, ולכן מי שירצה להנהיג כל אכילתו בטהרת תרומה תבא עליו ברכה ושיווהו בתרומה ממש, משא"כ קדשים שאין נאכלים אלא במקדש והכהנים במקדש זריזין הם א"א לעשות אכילת חולין שיחול עליו טהרת קדשים ובטלה דעתו.

⁵³ ראב"ד שם

⁵⁴ רמב"ם שם פרק יא הלכה ט

⁵⁵ השנות הראב"ד שם ובאחרונים הצדיקו שיטת הרמב"ם

⁵⁶ תפארת ישראל (הלכתא גבירתא) מסכת טהרות פרק ב משנה ב

⁵⁷ רמב"ם שם פרק ח הלכה יא

⁵⁸ כל האוכלין מצטרפין לכתצי פרס לפסול את הגוויה, וכל המשקין מצטרפין לרביעית ואם אכל או שתה פחות משיעור זה טהור, אכל מעט ושהה ואכל מעט אם יש מתחלה ועד סוף כדי אכילת פרס מצטרפין ואם לאו אין מצטרפין, וכן אם שתה מעט ושהה ושתה מעט אם יש מתחלה ועד סוף כדי אכילת פרס מצטרפין ואם לאו אין מצטרפין, אכל פחות משיעור וטבל ועלה ואכל מעט מיד אם לא שהה ביניהן והרי בין אכילה שלפני טבילה ושלפני טבילה בכדי אכילת פרס הרי אלו מצטרפין. רמב"ם שם.

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | וובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLl17K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדף היומי

מסכת חולין

על טהרת קודש. בכל אלו נעשה כשני לכל דבר עד שיטבול⁵⁹, ואם נגע באוכלין עשאן שלישי. ואם אדם שאכל מאלו נגע אח"כ במשקין אפילו של חולין. עשאן תחלה, לטמא אוכלין ומשקין אחרים, אבל לא לטמא כלים. הואיל ועיקר טומאת אדם זה מדבריהם⁶⁰.

ואם אכל כשיעור הנ"ל שלישי של תרומה⁶¹. או שלישי שנעשה על טהרת תרומה. או שאכל כשיעור זה שלישי של קודש. ה"ז אסור לאכול את התרומה עד שיטבול, ומותר ליגע בתרומה והרי היא טהורה, באכילה עשו מעלה בנגיעה לא עשו מעלה, ובכולן נעשה האדם האוכל שני לקודש. ואף על פי שהוא טהור לנגיעת תרומה, הרי הוא כשני לעניין קדש, שטהרת תרומה טומאה היא אצל הקדש. ולפיכך מותר ליגע בתרומה. אבל אסור לאכלה עד שיטבול. אבל קודש שנוגע עושה אותו שני.

ואם אכל כשיעור זה שלישי שנעשה על טהרת קודש. הרי הוא טהור. והרי הוא כשאר אוכל חולין בטהרה, שאין לך דבר שעושה רביעי בקדש אלא קדש מקדש בלבד⁶².

אדם שאכל⁶³ רביעי של קודש מותר לו לאכול תרומה אבל אסור לאכול קודש עד שיטבול. אבל מותר ליגע בקודש ואינו פוסלו.

⁵⁹ ואינו צריך הערב שמש. כסף משנה שם

⁶⁰ ומפני מה גזרו טומאה על האוכל אוכלין טמאים, שמא יאכל אוכל ראשון או שני וישתה עליו משקה תרומה ונמצא המשקה תרומה טמא באוכל שבפיו, וכן השותה משקין טמאים שמא יאכל עמהן אוכל תרומה ונמצא

טמא במשקין שבפיו. שם ברמב"ם

⁶¹ רמב"ם שם פרק יא הלכה יא יב

⁶² שם

⁶³ רמב"ם שם הלכה י

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLl17K9ciPjB873YPB8kBu>

